

Серед наочних форм популяризації документів найважливіше місце посідає книжкова виставка - традиційна форма роботи бібліотек, один із засобів впливу на інформаційну поведінку читача.

Бібліотечна виставка – це публічна демонстрація спеціально підібраних і систематизованих творів друку та інших носіїв інформації, які рекомендуються користувачам бібліотеки для огляду й ознайомлення.

Цінність цієї форми визначається тим, що читач може зняти книгу з виставки, погортати її, швидко переглянути ілюстрації, зміст, передмову. Таке первинне ознайомлення з книгою поглиблює і робить більш цілеспрямованим інтерес читача.

Завдання і мета виставки – максимально розкрити фонди бібліотеки, привернути до них як найбільше користувачів, а також надати найбільше інформації з тієї чи іншої теми.

Основні властивості бібліотечної виставки: комфортність, наочність, доступність,

оперативність.

Під час підготовки книжкової виставки найголовніше – визначити її цільове призначення, тобто добре продумати, з якою метою і для якої категорії користувачів ми її оформляємо.

Цільове призначення виставок пов'язане з усвідомленням в бібліотечному обслуговуванні установок на певний вид інформаційних потреб. Серед них виділяють професійні та непрофесійні.

Професійні: галузеві та міжгалузеві (на допомогу виробничій, навчальній, науковій діяльності, на допомогу професійній освіті).

Непрофесійні: любительські, дозвілеві, сімейно-побутові, зумовлені громадською діяльністю, самоосвітні, культурні, інформаційні загального характеру, розважального характеру. Практика показує, що цікавість бібліотечної виставки зникає уже через 12-15 днів. Тому, навіть якщо виставка унікальна, але стоїть надто довго, вона стане звичною частиною інтер'єру і не викликатиме читацького інтересу.

Необхідно обновлювати, змінювати газети, журнали, доповнювати новими книгами, експонатами. Бажано провести у перший день презентацію виставки, запросивши найбільше користувачів.

Психологічний аспект: навіть невелика бібліотечна виставка має бути святом як для користувачів, так і для бібліотекарів.

Слід пам'ятати, що користувача приваблюють яскраві звернення, тексти, нестандартні рішення в оформленні.

Вибір назви – дуже важливий момент, оскільки саме в назві сконцентована ідея всієї виставки. Ось тут мають розкритися повною мірою професійні здібності бібліотекаря: ініціатива, творчість, фантазія.

При цьому не слід забувати про кілька вимог:

- наявність у назві не більше 4-5 слів;

- назва має відображати мету і читацьку спрямованість. Наприклад змініть традиційні заголовки: „Нові надходження” на оригінальний „Все нове – для Вас!”

- нетривіальність (неординарність, оригінальність) формулювання;

- логічність у побудові тексту та правильний поділ на ряди;

- назва виставки має носити соціальне спрямування і водночас відігравати роль „принади” для користувачів. Приклад: „Перша”, „Краща”, „Українська. Перша. Краща” (але не „Євробачення” – це конкурс на якому...).

Знаменитий дослідник реклами „Альфред Політу на запитання, які елементи друкованої

реклами є найважливішими, сказав: „Найважливішими є заголовки, оскільки деякі люди читають лише їх”. Інколи в заголовок виноситься читацьке призначення: „На допомогу вчителю-словеснику”, „На допомогу абітурієнтам”.

Ще один аспект успішності книжкової виставки – *гама кольорів*. Виставка має приваблювати своєю яскравістю і образністю, але не дратувати крикливістю та строкатістю.

Назву декілька прикладів доцільного поєднання кольорів:

- чорний із жовтим;

- чорний із помаранчевим;

- червоно-біло-синій;

- жовто-блакитний;

- білий на синьому; на червоному; на зеленому.

При виборі кольорового рішення виставки, потрібно врахувати інтер'єр приміщення бібліотеки в цілому (стіни, стеля, підлога, меблі, паласи, покриття, штори, світильники).

Наступний крок у підготовці бібліотечної виставки – підбір деталей, тобто пошук шляхів вираження ідей, образів, окремих акцентів.

Для цього необхідно:

- використовувати аксесуари: предмети, цитати, анотації, текстові рубрики, заголовки, відсилки, картини, колажі (наклеювання на певну основу різних матеріалів, що відрізняються за кольором і фактурою), ілюстрації, фотографії;

- дотримуватись симетрії (наявність центру, до якого сходяться всі складові);

- враховувати психолого-педагогічні закони сприйняття матеріалу. Не повинно бути перенасичення інформацією.

Пропоную вашій увазі коментар до методики організації найбільш цікавих форм виставкової роботи.

Виставка-вікторина передбачає наявність запитань вікторини і експозицію літератури, яка допоможе читачеві дати відповіді на запитання. Запитання можуть бути різного ступення складності, але мають урахувати категорію читачів, для якої оформлено виставку.

Обов'язково необхідно написати яскраве звернення до користувачів із запрошенням до участі у вікторині.

Таку форму виставки можна застосувати для реклами бібліотечних послуг:

- скажімо, вказати, що літературу з даної тематики можна отримати додому (де і на яких умовах);

- поінформувати про наявність сценаріїв з даної тематики;

- читачі можуть дати заявки на проведення наступної виставки-вікторини.

Закінчити можна таким текстом: „Якщо ви відповіли на всі питання вікторини, Ви – Скарбниця знань”. Якщо відповіли на 10-15 запитань, Ви – Знавець (літератури

мистецтва), якщо на 5-9 запитань – запишіться у відділ (назва відділу)

Не відповіли на жодне – „Все одно Ви молодець, бо не пройшли осторонь нашої виставки-вікторини”.

Виставка-діалог – це діалог двох точок зору, двох авторів, де експонує література авторів з протилежними поглядами на проблему, питання. Користувачі можуть висловити свою думку за допомогою ручки і паперу, які є поряд з виставкою.

Виставка-роздум передбачає:

- Вибір цікавої для користувачів теми (для широкої аудиторії чи групи);

- наявність декількох точок зору на дану тему (представлено відповідну літературу);

- текстове звернення до користувачів, у якому пропонується взяти участь в обговоренні;

- виставка має спонукати до проведення масового заходу з даної теми.

Виставка-вернісаж передбачає демонстрацію картин або репродукцій. Вернісаж супроводжується експозицією літератури про художників – авторів представлених творів живопису, про творчість місцевих художників, про напрями у мистецтві. Складність даної виставки полягає в умінні привернути увагу користувача до кожного ілюстративного матеріалу.

Експрес-виставка – це позапланова оперативна виставка з актуальної теми, книги, статті, цікавої публікації. Для прикладу: „Лауреати премії ім. Т.Г.Шевченка у галузі... 2007 р.”, „Тема дня”.

Виставка-міркування, яка розкриває світ справжніх цінностей у житті сучасної молоді. Під назвою „Що цікавого молодим?” представте сучасними виданнями, проблемними темами, призначеними для підлітків та юнацтва. Запропонуйте „Зошит відгуків”, на сторінках якого читачі зможуть ділитися враженнями від прочитаного, зацікавити ровесників улюбленими книгами, жанром чи темою.

Виставка-досьє є виставкою документів, фактів, даних, творів з певного питання, за допомогою яких користувачеві надається можливість самостійно визначити свою позицію, дати відповідну оцінку подій, явищу.

Виставка-імпульс спонукає до дії і починається словами „Зупинися”, „Це цікаво”, „Це для тебе” та ін. Представлені на виставці матеріали повинні носити емоційний, яскравий, неординарний характер.

Виставка-хобі – наприклад, під назвою „Наші руки не для нудьги” Поряд з книгами, що рекомендуються, розмістіть предмети, виготовлені за порадами, рецептами, предметами рукоділля, праці за допомогою яких виготовлені ці вироби.

Виставка одного жанру під назвою „Геній детективного жанру”, можна представити книгами одного жанру. Це можуть бути жанри авантюрного роману, історичного роману і ін. Така виставка не тільки задовольнить читацькі потреби, а й допоможе довідатись про нові книги та авторів певного жанру.

Виставка-порада: розмістіть поради фахівця з проблеми „Як розвинути пам'ять” або „Як розвинути техніку швидкого читання”, увагу тощо. Фактографічну інформацію супроводжуйте списком рекомендованої літератури для самоосвіти з цього питання.

Виставка-кросфорд / чайнворд (наприклад, „Математична фантазія”) стимулює та розвиває допитливість, спонукає до більш уважного прочитання поданих на виставці джерел.

Серед розмаїття видів книжкових виставок популярною стала **виставка однієї книги чи статті**

, яка користується підвищеним читацьким попитом. Увагу читачів привертає незвична, дещо нетрадиційна форма подачі (розміщення) літератури. Вся експозиція має концентруватись навколо однієї книги –

книги-приманки

Книга-приманка

– це центр експозиції і має знаходитись на підставці або обрамлена яскравою рамкою чи іншими аксесуарами. Поряд з нею доцільно розмістити довідково-бібліографічний нарис про видання (автора, його твори). Навколо цих експонатів розташуйте інші матеріали (енциклопедії, довідники, посібники, нариси, альманахи, фотоальбоми, художні та публіцистичні твори (за розділами та темами), книгу та її зміст.

Примірна тематика назв книжкових виставок :

Книжкові виставки, присвячені

політичним подіям.

„В усіх тисячоліттях і віках, нехай святиться слово Україна”

„Могутні масиви народного духу і сил” (до Дня Незалежності України)

„Соборність України: від ідей до спогадів”

„Європи спільний дім”

„Європейський вибір України: Людина. Право. Суспільство”

„День народження держави”

„Про світлу й широку дорогу, яка... до Сибіру вела” (про борців за незалежність України)

„Держави символи великі”

„Україна суверенна: від витоків до сьогодні” (До Дня Незалежності України)

„Україна на шляху до Європи”

До Дня Перемоги

„Війні немає забуття”

„Немеркнуче світло Великого Подвигу”

„Уклін живим – загиблим слава”

„Нам 41-й не забути, а 45-й славити ввіках”

„Пам'ять серця, пам'ять сивини. Пам'ять тих, хто не прийшов з війни”

„Зорять з граніту вічні солдати, болями їхніми пам'ять жива”

„У граніті, в бронзі, у серцях”

„Роки війни – століття пам'яті”

„Нарешті знищена війна весняним громом Перемоги”

„Із книжок про війну, про бої ми читаємо”

„Вогонь війни у пам'яті народній”

„Перемога в ім'я життя”

3 питань духовності

„Віра зцілить ваші душі”

„З Різдвом Христовим, Україно!”

„Великдень – земне причастя небом”

„Христос Воскрес! Усе радіє! Сміється сонечко з небес”

„Писанкові очі Всесвіту”

„Віфлеємська зірка”

„Різдвяна казка”

„Святий Миколай, до нас завітай”

З питань екології

„Краса землі – краса життя”

„Екологія очима молодих”

„Екологія XXI століття”

„Світ навколо нас”

„Екологія краю: тривоги і надії”

„Природа просить захисту”

„Земля – наш дім”

„Увійди в природу другом”

виставка-подорож „По заповідниках та національних парках”

виставка-порада „Зроби свій дім щасливим”

виставка-міркування „Ми і наша земля”

„Планета у нас одна”

„Рівненщина у дзеркалі екології”

„Про дива і таємниці природи-чарівниці”

„В долі природи – наша доля”

По краєзнавству

„Люби і знай свій рідний край”

„Село моє – краплиночка на карті”

„Немає кращої землі, ніж та, що зветься рідним краєм”

„У цім краю, де серця рідня пристань”

„І хлібом і цвітом, і прадідом-дідом гріє душу теплом моє рідне село”

„Краю рідний, зелена колиска”

„Криниця рідного слова”

„Тут все священне, все твоє, бо зветься просто краєм рідним”

Людина і закон

„Конституцію вивчаємо, пам’ятаємо, поважаємо”

„Є право – значить є надія”

„Закон і молодь”

„Конституція – оберіг нашої держави”

„Людина у світі законів”

„Ми і закон”

„Конституція України – основний закон для влади і громади”

„Право на кожний день”

„Людина в державі: гармонія права”

З питань мови

„Доля мови – доля народу”

„Плекатимеш мову – цвістимуть слова”

„Мови нашої слова, наче музика жива”

„Лунай прекрасна наша мово”

„Розвивайся, звеселяйся моя рідна мово”

„Рідна мова – Всесвіту основа”

„Джерельно світанкова українська рідна мово”

„Ти наше диво калинове, кохана українська мово”

„Беру тебе, як скарб, в пісенній вроді з джерел, що не міліють у народі”

„Апостоли рідної мови”

Виставки з мистецтва

„Любов, оспівана в піснях”

„Руками створена краса”

„У світі Мельпомени”

„Рушники сміються і тужать хрещатим барвінком”

„Серед зеленої краси”

„Легка крилатість пензля і різця”

„Шепіт вітру, підслуханий пензлем”

„Духовна спадщина українського народу”

З питань охорони здоров'я

„Здоровий дух дає здорове тіло”

„Гіркі плоди солодкого життя”

„Ні наркотикам та алкоголю”

„Любов романтична, хвороба – ні!”

„Шкідливі звички – шлях у безодню”

„Лікує природа”

Образ жінки

„Жіноча доля, вишита нитками”

„Жінки і політика: штурм чоловічих бастіонів”

„Немає правди вище і вище совісті її”

„Жінка. Нелегкий шлях у XXI століття”

„В жінці – душа народу”

Підготувала: О. Суха – пров. методист ЦСПШБ